

Zusterschap

zichtbaar

Joyce Sylvester (1965) is een pionier. Haar hele carrière is ze al de eerste zwarte vrouw in die functie. Sinds 2016 is ze Substituut Nationale Ombudsman. Eerder was ze als burgemeester van Naarden en Anna Paulowna de eerste zwarte vrouw met een ambtsketen. Twaalf jaar lang was ze senator voor de PvdA. En overal waar ze zit werkt ze zich 'te pletter' om de weg vrij te banen voor vrouwen die, zoals ze het zelf zegt 'eruitzien zoals ik'. Met OPZIJ spreekt ze over de rol die zusterschap daarbij voor haar speelt.

DOOR **JULIA WOUTERS** BEELD **ARENDA OOMEN**

Wat betekent zusterschap voor jou persoonlijk? "Het woord zusterschap geeft mij een blij en warm gevoel. Het staat voor geborgenheid en je kwetsbaar kunnen opstellen. Elkaar helpen door dik en dun. Elkaars talenten zien en elkaar daarin verder helpen. "Ik heb drie zussen en we hebben een hechte band. Wij hebben van onze ouders alle ruimte gekregen en zijn hele verschillende dingen gaan doen. Dat vind ik mooi. Je hebt die strakke band met elkaar waarin toch ruimte en respect is zodat iedereen kan doen wat zij te doen heeft in het leven."

Op welke manier denk je dat zo'n meidengezin jou gevormd heeft?

"Meiden kijken ontzettend kritisch naar elkaar. Ik denk dat ik daardoor wel een stapje harder heb gelopen. Ik was thuis de oudste en een echte moederkloek. Ik moest altijd op ze passen en als er iets met hén

gebeurde, kreeg ik op mijn flicker.

"Mijn zussen zijn een grote steun voor mij. Ik heb in 1992 een ernstig ongeluk gehad (Sylvester raakte zwaargewond tijdens een treinramp waarbij vijf passagiers om het leven kwamen - red). Ik had nooit zo goed kunnen herstellen zonder hun hulp. Maar ook de grapjes die je nu nog maakt over wat er vroeger is gebeurd, die specifieke humor, je hoeft maar naar elkaar te kijken en je kan lachen."

Wat heeft zusterschap in je carrière betekend?

"Dat vrouwen elkaar verder helpen. Dat je aan elkaar denkt als er ergens een functie vrijkomt. Zusterschap is ook door dik en dun. Als ik merk dat een vrouw in de problemen zit en iemand komt bij me roddelen, doe ik daar niet aan mee."

Heb je aan het begin van je carrière zusterschap ervaren van vrouwen met wie je werkte?

"Ik weet nog dat ik op het Amsterdamse stadhuis werkte als bestuursassistent. Marjanne Sint was toen gemeentesecretaris. Ze zei: 'Je ziet er altijd heel sportief uit maar in een jasje ben je iemand'. Ik leerde van haar hoe je je als vrouw kunt presenteren. Dat vond ik mooi want ze had ook niks kunnen zeggen."

Op welk moment ontbrak het aan zusterschap?

"In de Eerste Kamer ben ik weleens in een concurrentiepositie geweest met een andere vrouw.

Zusterschap

Ik wilde met haar overleggen: 'Wat zullen we doen, hoe sluiten wij de rijen zodat we ons niet tegen elkaar uit laten spelen'. Maar zij ging vol voor zichzelf. Daar heb ik ook van geleerd, er zijn momenten dat je dat ook moet doen. Maar ik blijf dat moeilijk vinden omdat het dan een win-lose wordt, terwijl er toch ook wel een win-win te bereiken was."

Heb je ook broederschap van mannen in je carrière ervaren?

"Mijn promotor Hendrik Jan de Ru heeft me na mijn ongeluk fantastisch begeleid.

Hij heeft me gestimuleerd serieus te kijken naar het Eerste Kamerlidmaatschap. Harry Borghouts, destijds Commissaris van de Koningin in Noord-Holland, heeft me ook echt een *push* gegeven. 'Burgemeester zijn, dat kan jij!' zei hij. Het was Hans Ouwerkerk die mij belde en zei: 'Er is een vacature bij de Nationale Ombudsman, moet jij niet eens schrijven?' Stuk voor stuk mannen die aan mij dachten bij een functie en me het vertrouwen gaven dat ik dat goed zou kunnen. Zelf ben ik ook altijd

extra. Ik wil absoluut niet dat er gezegd wordt: 'Zie je wel, 'ze' kunnen het niet.'"

Dat lijkt me een zware last op je schouders.

"Ik heb het eerder ervaren als een extra uitdaging. Als kind dacht ik altijd al: als iemand het kan, dan ben ik het."

'Als ik merk dat een vrouw in de problemen zit en iemand komt bij me roddelen, **doe ik daar niet aan mee'**

Als mijn ouders zeiden: 'Loop met je zusjes naar school', dacht ik: 'Als iemand ze veilig heen en terug kan brengen, dan ben ik dat'. En zo dacht ik ook over het werk als burgemeester. Als iemand kan laten zien dat een zwarte vrouw een goede burgemeester kan zijn, dan ben ik dat.

"Als ik ergens aan begin, heb ik van tevoren goed nagedacht en ben ik ervan overtuigd dat ik het kan. Maar ik zorg goed dat anderen me signalen geven zodat ik kan bijstellen. Als burgemeester vroeg ik ieder jaar om een functioneringsgesprek met de gemeenteraad. Van tevoren schreef ik op wat ik had gedaan en hoe ik het had gedaan. Laatst sprak ik iemand, een witte man, wiens openbare functie niet verlengd was. Het had hem totaal overvallen. Dat kwam onrealistisch op mij over. Ik ga er juist altijd van uit dat mijn contract niet word verlengd en laat dus actief zien wat ik heb gedaan."

Als je de eerste zwarte vrouw bent op een plek, ligt het verrijft dat je op die plek zit omdat je een zwarte vrouw al snel op de loer.

"Telkens als ik voor een functie werd benaderd, had dat te maken met een specifieke kwaliteit of

competentie van mij. Zoals toen ik gevraagd werd voor de Eerste Kamer. Ze hadden mijn deskundigheid hard nodig omdat er een aantal privatiseringswetten aankwamen: mijn promotieonderwerp.

"Daardoor was ik er niet mee bezig dat ik een zwarte vrouw ben. Dat bewustzijn is pas gekomen doordat andere mensen mij vertelden hoe ze naar mij keken.

op zoek naar vrouwen van wie ik denk: die zijn goed, die kunnen het. Daar waar ik kan, oefen ik invloed uit zodat er mensen zoals ik op die plekken komen."

"Ik ben me er zeer bewust van dat als ik mijn werk niet goed zou doen, er deuren sluiten. Misschien wel voor een hele generatie vrouwen die eruitzien zoals ik. Daarom werk ik me altijd een slag in de rondte en zet ik dat stapje

In sommige gevallen is er sprake van discriminatie. Racisme bestaat echt en daar heb je mee om te gaan. Dan is het belangrijk te weten dat je er niet alleen voor staat, het kan bespreken en relativeren. Als ik de verhalen hoor van mijn zusje, die als buitengewoon opsporingsambtenaar op straat bonnen uitdeelt, realiseer ik me dat ik het hier achter mijn bureau relatief makkelijk heb.

"Dicht bij je drijfveren blijven, is ook belangrijk. Als iemand je naar behandelt, is het belangrijk dat je weet waarom je doet wat je doet. Anders raak je door zo iemand van je pad af. Als ik mijn intrinsieke motivatie scherp voor de geest heb en weet wat ik wil bereiken, kan ik de hele wereld aan."

Je zat een tijdje geleden bij het tv-programma M. Daar toonden ze een fragment van Michelle Obama die zei dat ze het vrouwen gunde fouten te mogen maken, zoals dat mannen wel gegund is. Jij zat toen echt tegen je tranen te vechten. Waarom raakte dat je zo?

"Ik realiseerde me op dat moment dat er zóveel anderen zijn die daar ook mee te maken hebben en hoe onrechtvaardig dat is. Ik heb er een weg in gevonden, maar je moet er veel voor inleveren. Niet iedereen kan dat. Dat maakte me verdrietig.

"Ik heb als kind een veilige basis gehad met een liefdevolle vader en moeder en sterke rolmodellen. Mijn oma's en hun moeders hebben heel wat doorgemaakt. Ze werkten keihard om hun kinderen groot te brengen. Mijn eigen moeder heeft ook altijd hard gewerkt. "De vrouwen in mijn familie waren erg bescheiden. Ik heb van hen geleerd hard te werken. Dat je succesvol mag zijn maar ook dat je *humble* moet zijn. Daarom fascineert Oprah Winfrey mij. Ze is allesbehalve *humble* en laat zien: je mag vrouw, zwart, succesvol zijn én schaamteloos veel verdienen."

Wanneer realiseerde je je dat het belangrijk was voor anderen dat jij op zichtbare plekken zat?

"Toen ik burgemeester was, vertelden mensen me: 'Nu u daar zit, heb ik weer geloof in het gemeentebestuur.' Mensen die dachten dat het geen plek was voor hen, voelden zich meer gezien en kregen ook meer interesse in het werk van de gemeente. Op Internationale

Vrouwendag bracht ik vrouwen samen in de gemeente. Door dat soort activiteiten te organiseren worden mensen zichtbaar die anders nooit naar het gemeentehuis komen. Ze krijgen de kans om ook hun ervaringen te vertellen, zodat die worden meegenomen in gemeentelijk beleid. Het was fantastisch, helaas is het met mijn vertrek weer gestopt.

"Het is voor mij logisch dat als ik ergens werk, ik mezelf meeneem. Dat betekent dat ik als zwarte vrouw die doelgroepen meeneem in mijn werk. Daardoor voelen zij zich meer gezien. Het is een soort natuurlijke betrokkenheid en herkenning. "Bij de Nationale Ombudsman hechten Reinier van Zutphen en ik aan diversiteit. Dat zie je terug in ons personeelsbestand, maar ook in de agenda die we naar buiten brengen. Als je naar onze rapporten kijkt over

'Ik wil absoluut niet dat er gezegd wordt: **Zie je wel, 'ze' kunnen het niet**'

vrouwen in de opvang of het onderzoek naar klachtbehandeling bij etnisch profileren of de werkbezoeken die ik afleg, zie je dat wij het belangrijk vinden om een brede uitstraling te hebben naar alle burgers.

"Je gaat met elkaar in gesprek, je deelt elkaars werelden en daar ontstaat dan weer iets uit. Diversiteit is meer dan een Benetton-poster. Ik denk niet dat ik ooit ergens heb gezeten om daar alleen maar te zitten, maar altijd om dingen te bereiken." ○

BIO

De ouders van Joyce Sylvester kwamen eind jaren vijftig uit Suriname naar Nederland. Haar moeder werkte als hoofd van de huishoudelijke dienst in de Amsterdamse burgemeesterswoning. Sylvester begon haar carrière als sportverslaggever voor Het Parool. Ze was stafmedewerker en adviseur van de gemeentesecretaris van Amsterdam en

eigenaar van een organisatieadviespraktijk. Ze maakte vanaf 2003 twaalf jaar deel uit van de Eerste Kamer. In 2008 werd ze burgemeester, eerst een jaar waarnemend in Anna Paulowna, en vanaf september 2009 in Naarden. Sinds 1 februari 2016 is ze substituut Nationale Ombudsman.